

IMPACTVOL REFLECTEREN

voor (jeugd)hulpverleners, organisaties en netwerken

WAAROM 'IMPACTVOL REFLECTEREN'?

Iedereen in de jeugdhulp wil het beste voor kinderen, jongeren en hun netwerk. Toch botsen we vaak op terugkerende blokkades en ontbrekende randvoorwaarden. Verandering brengen blijkt moeilijk, zelfs als de wil aanwezig is. Vanuit *Co-ncept Jeugdhulp* gingen we de voorbije vier jaar in de praktijk aan de slag met vastgelopen én dreigend vastlopende hulpverleningstrajecten. We werkten hierbij met een kader om **kritisch te kijken** naar waar en waarom trajecten blokkeren en hoe er terug **ademruimte** kan worden gecreëerd.

Het boekje *'impactvol reflecteren'* vertrekt van bevindingen uit jeugdhulptrajecten, maar is bruikbaar in elke context waar meerdere partijen samenwerken rond kinderen en jongeren. Het kan **flexibel** worden ingezet, **zowel preventief als tijdens** situaties die vastlopen of dreigen vast te lopen.

Het streefdoel is dat iedereen die samenwerkt met kinderen en jongeren een **reflectieve basishouding** ontwikkelt waarmee we samen duurzame **impact realiseren op verschillende niveaus**. Door cyclisch te reflecteren op micro-, meso- en macroniveau kunnen we sneller schakelen, beter afstemmen en gericht handelen. Het boekje biedt houvast om situaties vanuit verschillende perspectieven te bekijken en samen te werken over organisatie- en sectorgrenzen heen. Zo ontstaat impact op zowel individuele trajecten als het bredere systeem.

Het boekje *'impactvol reflecteren'* ondersteunt hierbij als **kompas, gemeenschappelijke taal en hefboom voor verandering**.

HOE GEBRUIK IK DIT BOEKJE?

Bekijk ook het filmpje
'impactvol reflecteren' op
www.conceptjeugdhulp.be

Dit kader licht telkens kort toe in welke stap van het proces we ons bevinden.

BEOOGDE IMPACT

Dit kader geeft telkens het beoogde doel mee van de stap. Wat willen we bereiken?

- Inspireren
- Houvast bieden

HANDVATEN

Dit kader geeft **methodieken** weer die **inspirerend** kunnen werken. Ze zijn makkelijk te vinden op het internet.

INSPIRERENDE VRAGEN

- Hoe begin je aan deze stap? Wat kan je inspiratie geven?
- Dit kader doet een eerste aanzet naar kritische vragen die je kunt stellen.
- Hoe kun je dit boekje vertalen binnen eigen werking, organisatie, samenwerkingsverband, departement, Agentschap...?

INDIRECTE IMPACT

Deze pijlen geven het belang van **terugkoppeling** aan. Impactvol is niet enkel van micro- naar macroniveau, maar circulair.

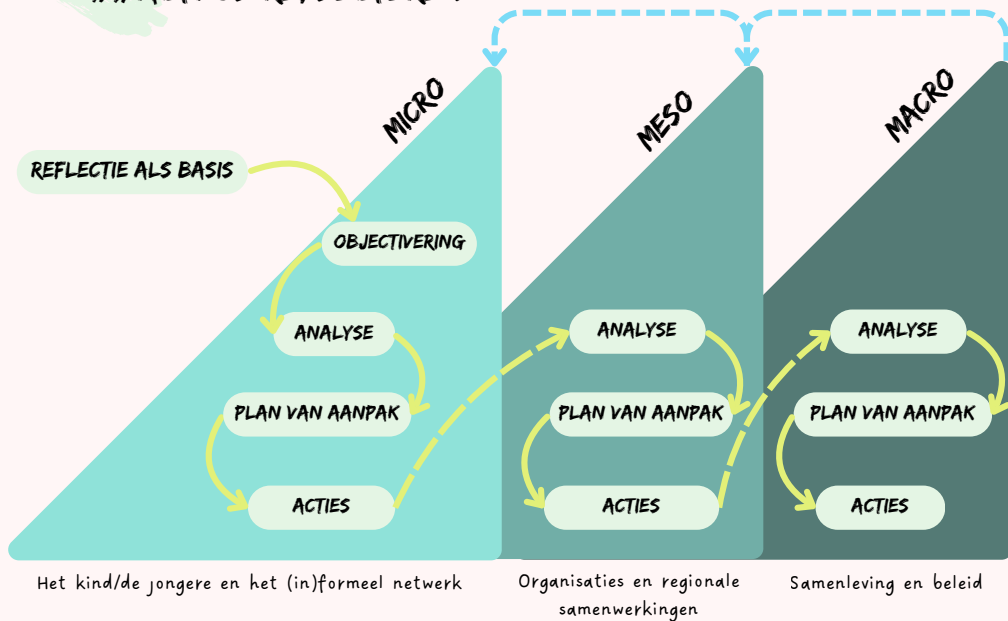
DIRECTE IMPACT

Bij het bepalen van het plan van aanpak en het uitvoeren van de acties, zullen de meeste stappen zich op het **eigen niveau** afspelen.

INDIRECTE IMPACT

Deze pijlen geven aan dat het nodig is om stil te staan hoe **signalen** worden **doorgegeven** op een niveau buiten het eigen bereik.

IMPACTVOL REFLECTEREN

REFLECTIE ALS BASIS

Wat is nodig om succesvol van start te gaan?

Vanuit het streven naar een zo goed mogelijke ondersteuning voor elk kind, elke jongere vinden we het belangrijk om **regelmatig** als hulpverlener, team of organisatie te **reflecteren**. Zo versterken we gedeelde zorg en verantwoordelijkheid voor kinderen en jongeren.

BEOOGDE IMPACT

Creëren van een **klimaat** waarin gereflecteerd kan worden door na te gaan of aan onderstaande **randvoorwaarden** voldaan kan worden.

- Bereidheid
- Tijd
- Mandaat
- Draagvlak
- Middelen
- Mensen

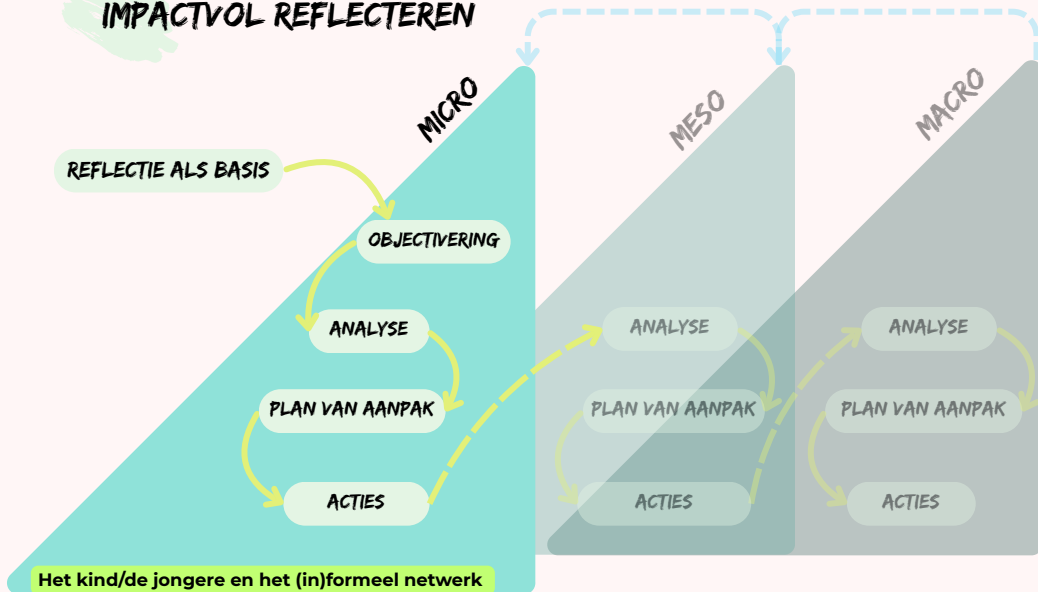
HANDVATEN

- Neutrale (externe) facilitator
- ...

INSPIRERENDE VRAGEN

- Is er **veiligheid** waardoor mensen durven spreken, twijfelen, botsen en leren?
- Is er voldoende **afstand** om voorbij emoties te kijken en onderliggende patronen te herkennen?
- Is er ruimte om te **ventileren** en **erkenning te geven**? Wordt er actief geluisterd naar wat leeft?
- Is er **inspraak** van het kind, de jongere en het netwerk? Hoe wordt die inspraak gefaciliteerd en wat gebeurt er mee?
- Wordt er stilgestaan bij de **eigen rol en aanpak** op het niveau van begeleider, team en binnen de organisatie?
- Is er helderheid over **hoe informatie** wordt **gedeeld**, met respect voor beroepsgeheim, privacy en meldingsplicht?
- Is de **organisatiestructuur** duidelijk? Weet iedereen wie beslissingen kan nemen en invloed kan uitoefenen?

IMPACTVOL REFLECTEREN

Direct betrokken mensen rond het kind/ de jongere en zijn of haar netwerk.

OBJECTIVERING

MICRO

Proces waarbij iets subjectief of vaag **concreet, meetbaar of zichtbaar** wordt gemaakt. In een bredere zin betekent het dat je een mening, gevoel of waarneming probeert te onderbouwen met **feiten, observaties of gemeenschappelijke taal**. Zo wordt het begrijpelijk en bespreekbaar voor anderen.

BEOOGDE IMPACT

Afstand nemen van emoties en kijken vanuit een **helikopterperspectief**.

INSPIRERENDE VRAGEN

- Wat is er **concreet** gebeurd?
 - Wat heb ik zelf gezien, gehoord of gedaan?
 - Welke effecten heeft deze situatie op mij en op de ander(en)?
 - Wat zeggen de betrokkenen zelf, in hun eigen woorden?
- Welke **data of observaties** bevestigen of nuanceren dit beeld?
 - Is dit een eenmalige of terugkerende vaststelling?
 - Is dit een breed gedragen vaststelling?
 - Begrijpt iedereen hetzelfde hierover?
- Hoe wordt er gedacht en gehandeld vanuit het volledige **gezinssysteem en netwerk** (ouders, brussen, grootouders etc.)?
- Welke **rollen, verantwoordelijkheden en beslissingsrechten** hebben alle betrokkenen (inclusief het kind/ de jongere en het netwerk)?
 - Hoe worden deze duidelijk gemaakt voor iedereen?
 - Wie houdt vast?
- Welke **overlegmomenten** zijn er waar dit besproken kan worden?

HANDVATEN

- Turven
- Vragenlijst
- Observatie
- Interview
- (Team)overleg
- Intervisie/supervisie
- ...

ANALYSE

MICRO

Stap voor stap naar de verschillende **dimensies** van een situatie, probleem of gedrag kijken en zoeken naar **verbanden** of **oorzaken**.

BEOOGDE IMPACT

Creëren van gedeelde **inzichten**, wederzijds **begrip** en onderbouwde **hypothesen**.

HANDVATEN

- (Team)overleg
- Intervisie/supervisie
- ...

INSPIRERENDE VRAGEN

- Welke **niveaus** hebben een invloed op deze situatie (kind/jongere, context, organisatie, systeem)?
- Hoe zou deze situatie er in een **ideale wereld** uitzien?
 - Wat moet worden behouden?
 - Wat kan anders?
- Welke **regels, structuren of systemen** beïnvloeden deze situatie (ondersteunend of belemmerend)?
- Hoe heeft het kind/de jongere en het netwerk **hun stem** hierin?
- Wie zit naast het kind/de jongere **mee aan tafel**? (In)formeel netwerk uit verleden, heden en toekomst?
 - Wat werkte in het verleden?
 - Waar liep het vast?
 - Welke drempels kwamen daarbij naar voren?
 - Wat was het resultaat indien dit al besproken werd op een overlegtafel?
 - Wat maakt dat het traject op deze manier geëvolueerd is?
 - Wat dreigt zich te herhalen indien er niets verandert?
- Welke **kennis of inzichten** versterken onze analyse (wetenschappelijk onderzoek, praktijkervaring, leefwereld)?

PLAN VAN AANPAK

MICRO

Zelfs in een ideale wereld zullen we niet alles kunnen veranderen. Vooraleer we tot actie kunnen komen, is het belangrijk om even stil te staan bij **hoe we dit willen doen**.

BEOOGDE IMPACT

Iedereen wordt erkend in hun **rol en kracht** en er zijn **gezamenlijke doelen**.

INSPIRERENDE VRAGEN

- Waar hebben we **controle** over?
 - Waar kunnen we zelf het verschil maken?
- Waar kunnen we op **wegen**, maar hebben we **samen meer impact** op?
 - Wie deelt onze bezorgdheid of ons doel?
- Wat is **belangrijk**, maar kunnen we **niets aan veranderen**? Hoe willen we dit **aankaarten**?
- Hoe kunnen we invloed uitoefenen op zaken waar we geen directe impact op hebben?
 - Wie heeft (in)formele beslissingsmacht of invloed en hoe kunnen we hen actief betrekken?
- Welke **kleine actie** kan een **krachtig signaal** geven of iets groters in gang zetten?
- Hoe maken we goede **samenwerkingsafspraken**?
 - Wie doet wat, in welke volgorde en binnen welke tijdspanne?
 - Wie blijft opvolgen en vasthouden, ook wanneer het moeilijk wordt?
 - Hoe zorgen we voor heldere communicatie en afstemming tussen alle betrokkenen?
 - Op welke manier wordt geëvalueerd?

HANDVATEN

- Cirkel van Invloed
- RICE/ICE scoringsmodel
- Knoster model
- PDCA
- Eisenhower matrix
- Powermapping
- ...

De **tastbare uitvoering** van het plan van aanpak. Acties kunnen veel vormen aannemen afhankelijk van het doel, de context en het niveau van invloed. Er zijn zowel **acties** op eigen niveau met **directe** impact op microniveau als acties met **indirecte impact** op meso- en eventueel macroniveau.

BEOOGDE IMPACT

Duurzame **veranderingen** en **ademruimte** creëren binnen de eigen cirkel van invloed, door in te zetten op **samenwerking** en **gedeelde verantwoordelijkheid**. Het bespreekbaar maken van zaken binnen en buiten de directe invloedssfeer.

DIRECTE IMPACT OP MICRONIVEAU

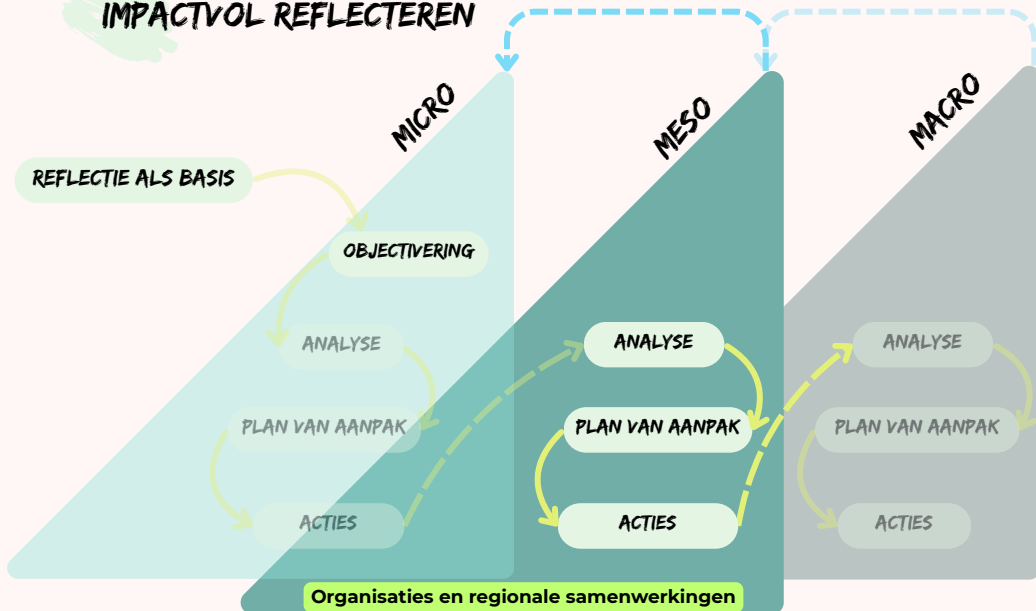
Acties op eigen
niveau.

INDIRECTE IMPACT OP MESO- EN MACRONIVEAU

Er zijn ook gedeelde inzichten vanuit de analyse die niet enkel op dit niveau blijven, maar **doorstromen** naar mesoniveau.

- Hoe maken we resultaten vanuit acties bespreekbaar?
- Hoe brengen we deze gedeelde inzichten naar mesoniveau?
- Bij wie kunnen we terecht om signalen kracht bij te zetten of verder te verspreiden?
- Wat verwachten we terug, van wie en wanneer?
 - Zijn deze verwachtingen realistisch en haalbaar?

IMPACTVOL REFLECTEREN

Samenwerking en coördinatie tussen teams, organisaties, partners betrokken in trajecten.

Onderzoeken hoe structuren, samenwerking, cultuur en processen binnen een organisatie of netwerk **invloed** hebben **op een situatie**.

BEOOGDE IMPACT

(Inter)sectoraal **in beeld brengen van** goede praktijken en drempels, een gedeelde taal zoeken en **versnippering tegengaan** waar nodig.

HANDVATEN

- Toetsing
- Dialoogtafel
- Focusgroep
- SWOT-analyse
- ...

INSPIRERENDE VRAGEN

- Worden deze signalen **(inter)sectoraal herkend**?
- Welke **kennis** versterkt deze **signalen, hypothesen** (onderzoek, praktijk, leefwereld)?
- Wat zijn **bestaande goede praktijken**?
- Welke bestaande (inter)sectorale **overlegstructuren** kunnen met deze signalen aan de slag?
 - Wie zijn de sleutelactoren binnen organisaties, netwerken en beleid die kunnen meedenken of meewerken?
 - Hoe worden deze betrokken?
- Welke **regels, structuren of systemen** beïnvloeden deze situatie (ondersteunend of belemmerend)?
- Hoe zou dit er in een **ideale wereld** uitzien?
 - Wat moet worden behouden?
 - Wat kan anders?

Vertaling van de analyse naar een **gedragen strategie** tussen meerdere actoren. Het vraagt **samenwerking** en **afstemming**. Gedeelde verantwoordelijkheid en strategische keuzes zijn hierbij cruciaal.

BEOOGDE IMPACT

(Inter)sectoraal **gedragen doelen** die leiden tot **samenhang**, **efficiënte acties** en **goede afstemming** op noden in de praktijk.

INSPIRERENDE VRAGEN

- Wat willen we **(inter)sectoraal bereiken**?
 - Hoe willen we dit realiseren?
 - Hoe betrekken we onze teams, het kind/ de jongere en het netwerk hierin?
- Welke **structuur of welk overlegmoment** kan dit signaal helpen dragen?
- Welke **andere partners** moeten we nog betrekken?
 - Waar kunnen we deze vinden?
- Hoe maken we goede **samenwerkingsafspraken**?
 - Wie doet wat, in welke volgorde en binnen welke tijdspanne?
 - Wie blijft opvolgen, ook wanneer het moeilijk wordt of de urgentie daalt?
 - Hoe borgen we dat er voortgang blijft zonder dat dit op één persoon rust?
 - Hoe zorgen we voor heldere communicatie en afstemming tussen alle betrokkenen?
 - Op welke manier wordt geëvalueerd?

HANDVATEN

- RICE/ICE scoringsmodel
- Knoster model
- PDCA
- Eisenhower matrix
- Powermapping
- ...

De **concrete uitvoering** van het plan van aanpak op het niveau van organisaties en (inter)sectorale netwerken. Er zijn zowel acties met **directe impact op mesoniveau**, als acties die **indirecte impact** hebben **op micro- en macroniveau**.

BEOOGDE IMPACT

(Inter)sectoraal **gedeelde visie en taal** creëren. Versterken van **verbinding tussen praktijk en beleid**.

INDIRECTE IMPACT OP MICRONIVEAU

Ook de analyse op mesoniveau levert inzichten en **feedback** op die teruggekoppeld moeten worden naar microniveau.

- Wat koppelen we terug, aan wie, wanneer en via welk kanaal?
- Hoe zorgen we dat feedback veilig, constructief en regelmatig is?

DIRECTE IMPACT OP MESO- NIVEAU

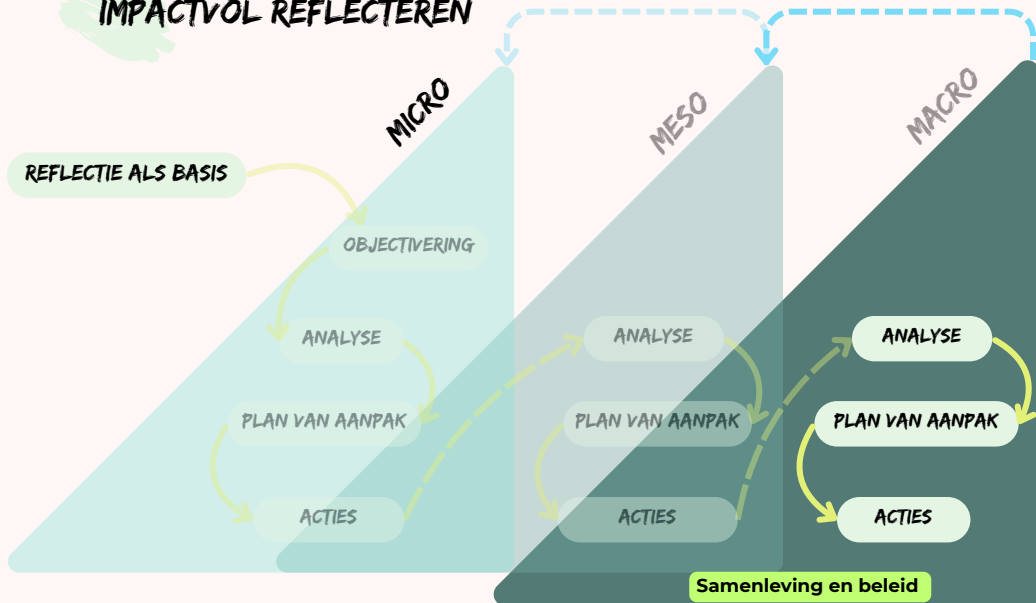
Acties
op
eigen
niveau.

INDIRECTE IMPACT OP MACRONIVEAU

Er zijn ook gedeelde inzichten vanuit de analyse die **doorstromen** naar macroniveau.

- Hoe maken we resultaten vanuit acties bespreekbaar?
- Hoe brengen we deze gedeelde inzichten naar macroniveau?
- Bij wie kunnen we terecht om signalen kracht bij te zetten of verder te verspreiden?
- Wat verwachten we terug, van wie en wanneer?
- Zijn deze verwachtingen realistisch en haalbaar?

IMPACTVOL REFLECTEREN

Wetten, regelgeving, financiering en maatschappelijke structuren op regionaal en vlaams niveau.

Onderzoeken hoe maatschappelijke processen en bredere inzichten **invloed uitoefenen op beleidsvorming**. Het toetsen van hypothesen zorgt voor inzichten die bevestigd, weerlegd of herzien worden.

BEOOGDE IMPACT

Onderbouwde beleidskeuzes die nauw aansluiten op ontwikkelingen vanuit de werkvloer, door systematische toetsing van inzichten en structurele betrokkenheid van relevante actoren. Dit bevordert een **goede afstemming** tussen de **werkvloer en beleid**, zowel regionaal als federaal.

HANDVATEN

- Hypothesetoetsing
- Dialoogtafel
- Forum
- Impactmeting
- ...

INSPIRERENDE VRAGEN

- Welke **sleutelactoren** binnen organisaties, netwerken en beleid zijn gekend?
 - Welke kunnen meedenken of meewerken?
 - Hoe worden deze betrokken?
- Hoe worden deze **signalen** (inter)sectoraal **herkend**?
- Welke **kennis** versterkt deze **signalen, hypothesen** (onderzoek, praktijk, leefwereld)?
- Welke **linken** worden gemaakt met evoluties in **bestaande tendensen en kaders**?
 - Vloeit dit signaal voort uit een misinterpretatie of onduidelijke communicatie over een bepaald kader?
 - Welke aanpassingen of verduidelijkingen zijn nodig om het kader te optimaliseren en misinterpretaties te vermijden?
- Hoe wordt gezorgd voor **(inter)sectoraal open gesprek** over deze signalen?
- Wat is nodig om het **systeemniveau te beïnvloeden**?

Zelfs in een ideale wereld zullen we niet alles kunnen veranderen. Vooraleer acties te bepalen is het wenselijk om een **strategie** te **bepalen**.

BEOOGDE IMPACT

(Inter)sectoraal **gedragen doelen** die leiden tot samenhang, efficiënte acties en goede afstemming op de noden in de praktijk.

HANDVATEN

- Cirkel van Invloed
- RICE/ICE scoringsmodel
- Knoster model
- PDCA
- Eisenhower matrix
- Powermapping
- ...

INSPIRERENDE VRAGEN

- Wat willen we **(inter)sectoraal bereiken**?
 - Hoe willen we dit realiseren?
 - Hoe betrekken we onze teams, het kind/ de jongere en het netwerk hierin?
- Welke **structuur of welk overlegmoment** kan dit signaal helpen dragen?
- Welke **andere partners** moeten we nog betrekken?
 - Waar kunnen we deze vinden?
- Hoe maken we goede **samenwerkingsafspraken**?
 - Wie doet wat, in welke volgorde en binnen welke tijdspanne?
 - Wie blijft opvolgen, ook wanneer het moeilijk wordt of de urgentie daalt?
 - Hoe borgen we dat er voortgang blijft zonder dat dit op één persoon rust?
 - Hoe zorgen we voor heldere communicatie en afstemming tussen alle betrokkenen?
 - Op welke manier wordt geëvalueerd?

De **concrete uitvoering** van het plan van aanpak op het maatschappelijke en beleidsmatige niveau. Er zijn zowel acties met **directe** impact op macroniveau als acties die **indirecte impact** hebben op meso- en microniveau.

BEOOGDE IMPACT

Afgestemde en afgetoetste **acties** op macroniveau die (inter)sectoraal gedeelde visie en taal **faciliteren** en **verbinding** tussen praktijk en beleid **versterken**.

Zorgen voor duidelijke **richtlijnen en kaders** die organisaties, netwerken en kinderen/jongeren ten goede komen. Bevordering van structurele **samenwerking** over beleidsdomeinen heen.

INDIRECTE IMPACT OP MESO- EN MICRONIVEAU

Ook de analyse op macroniveau levert inzichten en **feedback** op die teruggekoppeld moeten worden.

- Wat koppelen we terug, aan wie, wanneer en via welk kanaal?
- Hoe zorgen we dat feedback veilig, constructief en regelmatig is?

DIRECTE IMPACT

Acties op eigen niveau.

A teal-colored brushstroke graphic, resembling a paint stroke, with a rough, textured edge. It is positioned in the lower center of the page.

CO-NCEPT
JEUGDHULP

**MET SPECIALE DANK AAN ALLE KINDEREN, JONGEREN EN HUN NETWERK, DE
STUURGROEP, DE PLANMAKERS EN ALLE GEËNGAGEERDE PARTNERS.**